4 Komparatívny exkurz do problematiky práva

Pri aplikácii týchto teórií na konkrétny preklad je podľa nás potrebné rozlišovať medzi dvomi hlavnými právnymi systémami, ktorými sú kontinentálny a angloamerický právny systém.

4.1 Kontinentálny právny systém

„Kontinentálny právny systém sa formoval pod silným vplyvom tradície rímskeho práva a práva osvietenského realizmu ako aj pod vplyvom kanonického práva, románskeho a germánskeho práva. Významnú úlohu pri formovaní tohto právneho systému zohral francúzsky občiansky zákonník (Code civil). Významné bolo aj prijatie rakúskeho všeobecného občianskeho zákonníka z roku 1811. Tento právny systém je založený na tzv. písanom práve (lex scripta), t.j. na prameňoch práva, pri ktorých sa vyžaduje oficiálna písomná forma práva a ku ktorému sa zaraďujú právne predpisy a medzinárodné zmluvy. Základným prameňom práva je zákon ako všeobecne záväzný normatívny právny akt. Prijíma ho najvyšší zákonodarný zbor ako reprezentant suverenity ľudu. Od zákona sa odvíjajú všetky ostatné normatívne právne akty – suverenita (dominancia) zákona. V kontinentálnom právnom systéme má právne pravidlo všeobecnú podobu, teda svojou všeobecnosťou sa vzťahuje na celú skupinu prípadov a nie je len, ako je to v precedense, výsledkom riešenia jednotlivého jedinečného právneho prípadu, ktorý je možné analogicky použiť na podobné prípady. Všeobecná norma poskytuje sudcovi určitú voľnosť pri nájdení práva, nemá však právomoc právo vytvárať.

V súčasnosti dochádza k zbližovaniu kontinentálneho a angloamerického právneho systému, čo sa prejavuje rastom významu sudcovského práva, ktoré je základným prameňom práva angloamerického právneho systému. Napr. rozhodnutia Európskeho súdneho dvora nadobúdajú charakter kváziprecendentných súdnych rozhodnutí.

Čoraz významnejším prameňom práva sú medzinárodné zmluvy, ktoré sú za stanovených podmienok súčasťou vnútroštátneho právneho poriadku (čl. 7 Ústavy SR)“ (Večeřa 2008:121-122).

4.2 Angloamerický právny systém

„Angloamerický právny systém vznikol v stredovekom Anglicku a neskôr sa rozšíril do Veľkej Británie, Írska, Kanady atď. Je označovaný ako common law, čo však nie je presné, pretože common law (všeobecné právo) tvorilo len časť systému sudcovského práva. Najdôležitejším a charakteristickým prameňom anglického práva je súdny precedens (case

law, judge-made law). Ide o rozhodnutie vyššieho súdu, oprávneného vydávať precedensy, ktoré je prvé v danej právne relevantnej veci a právny názor v ňom vyslovený sa stáva záväzným pre riešenie analogických prípadov v budúcnosti. Systém práva sa teda odvíja od riešenia konkrétnych prípadov a nie od formulovania všeobecných právnych pravidiel – zákonov vydávaných parlamentom ako prejav suverenity štátu v kontinentálnom právnom systéme. Sudca tak nielen aplikuje právo na konkrétne prípady, ale súčasne aj právo tvorí" (preklad z češtiny) (Večeřa 2008:123-124).

V rámci kontinentálneho právneho systému existuje ešte niekoľko subsystémov (Večeřa 2008:122):

- románsko – germánsky,
- škandinávsky (s väčšou úlohou sudcovskej tvorby práva),
- východoeurópsky (dlhodobo ovplyvnený socialistickým právom, zvlášť v oblasti súkromného práva),
- systém bývalých kolónií (s vplyvom tradičného alebo náboženského práva),
- európske právo (formuje sa v rámci procesu európskej integrácie).

Podľa tohto rozdelenia patria nemecký a slovenský právny systém do kontinentálneho právneho systému ako aj do európskeho subsystému, avšak s tým rozdielom, že slovenský právny systém bol ovplyvnený systémom východoeurópskeho, t.j. socialistického práva. Po revolúcii v roku 1989 prešlo slovenské právo transformáciou, ktorá sa najprv týkala existencie federálneho práva a neskôr ústavného práva Slovenskej republiky.

Rozlišujeme nasledovné funkčné oblasti práva[17]: legislatívu (Gesetzgebung), exekutívu (Exekutive) a jurisdikciu (Judikative).

Zákonodarná moc, legislatíva, je zverená Národnej rade Slovenskej republiky (Slowakischer Nationalrat) ako „jedinému ústavodarnému a zákonodarnému orgánu SR" (Ústavný zákon č. 460/1992 Zb. z. v znení neskorších predpisov). Do tejto moci môže zasiahnuť ústavný súd SR prostredníctvom kontroly ústavnosti a prezident SR má právo veta. Glosíková (tamtiež) poukazuje vo svojom príspevku na dôležitú skutočnosť, že Národná rada SR pred prijatím ústavného zákona č. 9/1999 Z.z. mala právomoc voliť prezidenta SR. V súčasnosti je prezident SR volený priamo občanmi SR.

Exekutívu, teda výkonnú moc, predstavuje v SR[18] prezident SR (Präsident) a vláda SR (Regierung), ktorých ústavné postavenie upravuje Ústava SR (tamtiež). Ide o orgány, ktoré pôsobia vedľa seba a nie vo vzťahu nadriadenosti alebo podriadenosti.

[17] http://www.pulib.sk/elpub2/FF/Chovanec1/pdf_doc/82.pdf

Jurisdikcia, súdna moc, je Ústavou SR rozdelená medzi Ústavný súd SR (Verfassungsgericht) a súdy SR. Ústavný súd SR ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti sa skladá z 13 sudcov, ktorých vymenúva na návrh NR SR prezident SR na dobu 12 rokov.

Legislatíva[19] v Nemecku je zodpovedná za tvorbu zákonov z obsahového aj formálneho hľadiska ako aj za kontrolu exekutívy a jurisdikcie (v Rakúsku kontroluje len exekutívu, jurisdikcia zostáva nezávislá). Legislatívu tvoria parlamenty.

Exekutíva zahŕňa v Nemecku vládu a verejnú správu (Administrative) a jej úlohou je vykonávanie zákonov.

Jurisdikciu (Judikative) vykonávajú v Nemecku Spolkový ústavný súd (Bundesverfassungsgericht), spolkové súdy (Bundesgerichte) a súdy spolkových krajín (Gerichte der Bundesländer, Landesgerichte). Pojem jurisdikcie (Judikative) v Nemecku nie je totožný s pojmom Gerichtsbarkeit (súdna právomoc, súdna moc). Gerichtsbarkeit (jurisdikcia) zahŕňa po prvé sústavu súdov, ktoré slúžia na výkon súdnej právomoci alebo na iný výkon súdnej moci a po druhé na realizáciu právneho poriadku.

Najvyšším zastupiteľským orgánom a súčasne základným orgánom zákonodarnej moci SR je parlament, ktorý má podobu zhromaždenia poslancov[20]. Na Slovensku existuje jednokomorový parlament pod názvom Národná rada SR. V Nemecku je parlament dvojkomorový a pozostáva z Nemeckého spolkového snemu a Spolkovej rady. Rakúsky parlament je takisto dvojkomorový, pozostáva z Národnej rady a Spolkovej rady. Dvojkomorový Švajčiarsky parlament[21], Federálne zhromaždenie, je na rozdiel od Spolkovej rady, hlavným nositeľom moci. Obidve komory, Rada štátov a Národná rada, majú rovnaké právomoci.

Pre prehľadnosť uvádzame jednotlivé názvy parlamentov v tabuľke:

parlament SR: jednokomorový: Národná rada Slovenskej republiky	Parlament der Slowakischen Republik: Einkammerparlament, Nationalrat der Slowakischen Republik
parlament Nemeckej spolkovej republiky: dvojkomorový, Nemecký spolkový snem a Spolková rada	Parlament der Bundesrepublik Deutschland: Zweikammerparlament, der deutsche Bundestag und der Bundesrat

[18] www.pulib.sk/elpub2/FF/Chovanec1/pdf.../82.pdf
[19] http://www.deutsch-werden.de/gewaltenteilung-legislative-exekutive-judikative
[20] http://sk.wikipedia.org/wiki/Parlament
[21] http://sk.wikipedia.org/wiki/%C5%A0vaj%C4%8Diarsko

parlament Rakúskej republiky: dvojkomorový, Národná rada a Spolková rada	Parlament der Republik Österreich: Zweikammerparlament, der Nationalrat und der Bundesrat
parlament Švajčiarskej konfederácie: dvojkomorový, Národná rada a Rada štátov	Parlament der Schweizerischen Eidgenossenschaft: Zweikammerparlament, der Nationalrat und der Ständerat

Ďalšou podľa nás relevantnou problematikou pre prekladateľov právnych textov je základná orientácia v právnom systéme obidvoch porovnávaných jazykov. Z tohto dôvodu ponúkame nasledovné porovnanie práva v Nemecku, na Slovensku, v Rakúsku a Švajčiarsku.

4.3 Porovnanie právnych systémov

4.3.1 Právny systém v Nemecku

Verejné právo: Nemecko (öffentliches Recht)	**Súkromné právo: Nemecko (Privatrecht)**
Völkerrecht (medzinárodné právo) **Verfassungsrecht** (ústavné právo) **Kirchenrecht (**cirkevné právo) **Verwaltungsrecht** (administratívne, správne právo) **Polizei-und Ordnungsrecht** (policajné a poriadkové právo) **Baurecht** (stavebné právo) **Kommunalrecht** (právo miestnej samosprávy) **Gewerberecht** (podnikateľské právo) **Subventionsrecht** (subvenčné právo) **Steuer- und Abgaberecht** (daňové právo) **Prozessrecht** (procesné právo (priraďuje sa k hmotnému právu, na rozdiel od Verfahrensrecht, ktoré sa priraďuje	**Bürgerliches Recht** (občianske právo) **Schuldrecht** (záväzkové právo) **Sachenrecht (**vecné právo) **Familienrecht** (rodinné právo) **Erbrecht** (dedičské právo) **Handelsrecht** (obchodné právo) **Gesellschaftsrecht** (právo obchodných spoločností, spoločenské právo) **Arbeitsrecht** (pracovné právo) **Nebengesetze zum BGB** WEG (Wohnungseigentumsgesetz) (zákon o vlastníctve bytov a nebytových priestorov) Beurkundungsgesetz (zákon o osvedčovaní dokumentov) Produkthaftungsgesetz (z**ákon o** zodpovednosti za škodu spôsobenú vadným výrobkom)

k verejnému právu) **Sozialrecht** (sociálne právo) **Strafrecht (**trestné právo)	Unterlassungsklagengesetz (právo spotrebiteľa na podávanie negatórnych žalôb a v súvislosti s inými priestupkami) Umwelthaftungsgesetz (zákon o prevencii a náprave environmentálnych škôd) **Sonderprivatrechte** **Wettbewerbsrecht** (právo hospodárskej súťaže) **Gewerblicher Rechtsschutz** (ochrana priemyselného a obchodného vlastníctva)

Zdroj: [22]

4.3.2 Právny systém na Slovensku

Verejné právo: Slovensko	**Súkromné právo: Slovensko**
- ústavné právo - trestné právo - správne právo - pracovné právo (sčasti) - finančné právo	- **občianske právo hmotné** (patrí tu rodinné právo, vecné právo, záväzkové právo, dedičské právo, právo duševného vlastníctva) - **občianske právo procesné** základné (nachádzacie) a vykonávacie (exekučné) - **obchodné právo** (tu patrí právo obchodných spoločností) - **pracovné právo** (v niektorých štátoch sčasti) - **medzinárodné súkromné právo**

V súvislosti s porovnaním nemeckého a slovenského práva, neexistuje na Slovensku medzinárodné právo verejné. Termín sociálneho práva na Slovensku neexistuje, používa sa

22

http://books.google.sk/books?id=XuiEPrWKnawC&pg=PA6&lpg=PA6&dq=deutsches+rechtssystem&source=bl&ots=SIuOsgT4P6&sig=GrowmjL3p0EKPJylygQeR-wt5as&hl=en&sa=X&ei=iyrUUd6kKcLL4ASFh4CYAw&ved=0CHUQ6AEwDDgK#v=onepage&q=deutsches%20rechtssystem&f=false

termín právo sociálneho zabezpečenia. Cirkevné právo: kánonické právo, nie je súčasťou právneho systému SR, ale platným právom cirkvi. Nemecké cirkevné právo je právom náboženských spoločenstiev. Na Slovensku patria registrované cirkvi a náboženské spoločnosti do konfesného práva. Konfesné právo[23] nie je samostatným právnym odvetvím. Jeho normy sú súčasťou viacerých iných právnych odvetví: napr. ústavného práva, správneho práva, občianskeho a pracovného práva, prípadne trestného práva. Daňové právo je na Slovensku súčasťou finančného práva.

V súčasnosti označuje slovenské právo ako „zákonník" tri právne predpisy: občiansky zákonník, obchodný zákonník a zákonník práce. Zvláštnosťou je, že trestný zákonník sa od roku 1951 nazýva trestný zákon, aj po prijatí nového trestného zákona č. 300/2005 Z.z.

V procesnom práve je obdobou zákonníka poriadok (nem. Prozessordnung). Slovenské právo týmto názvom označuje trestný poriadok, správny poriadok a občiansky súdny poriadok[24].

Zdroj [25]

4.4 Služobné a úradné označenie polície

4.4.1 Služobné a úradné označenie polície v Nemecku[26]

Neoddeliteľnú súčasť prekladu administratívno-právnych textov tvoria aj služobné a úradné označenia polície v Nemecku a na Slovensku, ktoré si pre svoju vysokú frekvenciu vyžadujú pozornosť prekladateľov.

Služba strednej hodnosti: (mittlerer Dienst):

- Polizeimeister – Anwärter (PMAnw, in Bayern nach dem ersten Dienstjahr: policajný majster – kandidát (čakateľ), Polizeioberwachtmeister: POW): vrchný policajný strážmajster
- Polizeihauptwachtmeister: PHW: hlavný policajný strážmajster
- Polizeimeister: PM: policajný majster
- Polizeiobermeister: POM: vrchný policajný majster
- Polizeihauptmeister: PHM: hlavný policajný majster

Služba vyššej hodnosti: (gehobener Dienst)

- Polizeikommissaranwärter: PKA: policajný komisár - kandidát

[23] http://spcp.prf.cuni.cz/1-10/cirnem.htm
[24] http://sk.wikipedia.org/wiki/Z%C3%A1konn%C3%ADk
[25] http://www.gesetze.ch/
[26] http://de.wikipedia.org/wiki/Amtsbezeichnungen_der_deutschen_Polizei

- Polizeikommissar: PK: policajný komisár
- Polizeioberkommissar: POK: vrchný policajný komisár
- Polzeihauptkommissar: PHK: hlavný policajný komisár
- Erster Polizeihauptkommissar: EPHK: prvý hlavný policajný komisár

Služba najvyššej hodnosti (höherer Dienst)

- Polizeirat: PR: policajný radca
- Polizeioberrat: POR: vrchný policajný radca
- Polizeidirektion: PD: policajné riaditeľstvo
- Leitender Polizeidirektor: LPD/Ltd.PD: vedúci policajný riaditeľ
- Abteilungsdirektor: riaditeľ oddelenia
- Inspekteur (krajinskej polície): inšpektor
- Polizeivicepräsident: PVP: policajný viceprezident
- Polizeipräsident: PP: policajný prezident
- Landespolizeipräsident: LPP: krajinský policajný prezident

4.4.2 Polícia a hodnosti na Slovensku[27]

Poddôstojnícke hodnosti: (Unteroffizier-Dienstgrade)

- strážmajster: Feldwebel
- nadstrážmajster: Oberfeldwebel

Práporčícke hodnosti: (Fähnrich-Dienstgrade)

- podpráporčík: Unterfähnrich
- práporčík: Fähnrich
- nadpráporčík: Oberfähnrich

Dôstojnícke hodnosti: (Offizier-Dienstgrade)

- podporučík: Unterleutnant
- poručík: Leutnant
- nadporučík: Oberleutnant
- kapitán: Kapitän
- major: Major

[27] http://sk.wikipedia.org/wiki/Policajn%C3%A1_hodnos%C5%A5

- podplukovník: Oberstleutnant
- plukovník: Oberst

Hodnosti generála: (General-Dienstgrade)

- generál: General

4.4.3 Služobné a úradné označenie polície v Rakúsku[28]

Eingeteilte Beamte: pridelený úradník

- Aspirant (ašpirant, uchádzač)
- Inspektor (inšpektor)
- Revierinspektor (okrskový inšpektor)
- Gruppeninspektor (skupinový inšpektor)

Dienstführende Beamte: úradník vo funkcii vedúceho služby

- Gruppeninspektor (skupinový inšpektor)
- Bezirksinspektor (okresný inšpektor)
- Abteilungsinspektor (inšpektor oddelenia)
- Kontrollinspektor (kontrolný inšpektor)
- Chefinspektor (FGr.6) (šéfinšpektor)
- Chefinspektor (FGr.7) (šéfinšpektor)

Leitende Beamte: vedúci úradníci

- Leutnant (poručík)
- Oberleutnant (nadporučík)
- Hauptmann (kapitán)
- Major (major)
- Oberstleutnant (podplukovník)
- Oberst (plukovník)
- Brigadier (brigadír)
- Generalmajor/General (generálmajor/generál)

[28] http://de.wikipedia.org/wiki/Dienstgrade_der_%C3%B6sterreichischen_Sicherheitsexekutive

http://www.epi.sk/Main/Default.aspx?Template=~/Main/TArticles.ascx&phContent=~/Main/ArticleShow.ascx&ArtID=8877&LngID=0

4.4.4 Polícia a hodnosti vo Švajčiarsku[29]

1. Oberst (Kommandant): (plukovník)
2. Oberstleutnant (podplukovník)
3. Major (major)
4. Hauptmann (kapitán)
5. Oberleutnant (nadporučík)
6. Leutnant (poručík)
7. Adjutant (adjutant)
8. Feldweibel mit besonderen Aufgaben (strážmajster so špeciálnymi úlohami): z nemeckej formy Feldwebel, ktorý sa používa na označenie hodnosti v armáde alebo pri vzdušných ozbrojených silách
9. Feldweibel (strážmajster)
10. Wachtmeister mit besonderen Aufgaben (strážmajster so špeciálnymi úlohami, Wachtmeister sa používa v Rakúsku na označenie hodnosti v armáde, vo Švajčiarsku na označenie hodnosti strážmajstra v polícii)
11. Wachtmeister (takisto strážmajster, ale v Rakúsku sa používa na označenie hodnosti v armáde)
12. Korporal (kaprál – spisovne desiatnik)
13. Gefreiter (slobodník, v Nemecku sa používa na označenie hodnosti v armáde)
14. Polizeisoldat (Synonym: der Gendarm, žandár)

Vo Švajčiarsku existuje spolková polícia, kantonálna polícia a mestská polícia, resp. polícia jednotlivých obcí.

Pri preklade hodností polície z nemčiny do slovenčiny postupujeme takým spôsobom, že v cieľovom jazyku uvádzame jeho doslovný preklad (pozri uvedené výrazy v nemeckej, rakúskej, švajčiarskej nemčine a slovenčine). Dôležitým faktom je, že tieto úradné označenia polície v nemecky hovoriacich krajinách nekorešpondujú s úradným označením na Slovensku.

[29] reocities.com/.../Polizeiorganisation/Die_Polizei_in_de...

Z tohto dôvodu odporúčame uviesť poznámku prekladateľa pri každom takomto označení v znení: úradné označenie hodnosti v Nemecku, Rakúsku, Švajčiarsku.

Pri preklade služobných a úradných označení polície zo slovenčiny do nemčiny postupujeme rovnakým spôsobom, pričom musíme zdôrazniť, že slovenské označenia zodpovedajú vo väčšine prípadov označeniam hodností v nemeckej, rakúskej, ale i švajčiarskej armády.

4.5 Preklad akademických titulov

Vzhľadom na rozdielny školský systém nemecky hovoriacich krajín a Slovenska je pre prekladateľa veľmi ťažké nájsť adekvátny výraz pre určitú formu štúdia ako aj pre pridelené tituly po absolvovaní istého typu štúdia. Dôležité je však uvedomiť si, že úlohou prekladateľa je sprostredkovanie informácií z textu východiskového jazyka do cieľového jazyka bez vlastných aproximácií reáliám cieľového spoločenstva (Opalková 2012:65). V praxi sa prekladatelia stretávajú s prípadmi žiadosti o nostrifikáciu našich diplomov s diplomami v nemecky hovoriacich krajinách. Úlohou prekladateľa v takomto prípade je presná identifikácia ukončeného typu štúdia s diplomom, na základe ktorého žiadateľ predloží žiadosť na príslušný orgán. Všetky ďalšie kroky sú v kompetencii štátoprávnych orgánov.

V teórii prekladu neexistuje jednotný systém zameraný na preklad akademických titulov. Pre prekladateľa sú však záväzné rozhodnutia orgánov Európskej únie, ku ktorým patrí aj rozhodnutie Ministerstva kultúry NSR zo dňa 14.04.2000 a z ktorých vychádzame aj v ďalších úvahách o možnostiach prekladu akademických titulov[30].

V Nemecku sa uvádzajú zahraničné akademické tituly, ktoré boli udelené podľa ustanovení pôvodnej krajiny po ukončení riadneho vysokoškolského štúdia vo forme, v ktorej bol udelený s údajom o vydávajúcej vysokej škole. Udelená forma titulu môže byť uvedená transliteráciou (kandidat biologiceskich nauk), pričom sa použije skratka, bežná v krajine, ktorá udeľuje tituly a do zátvorky sa pripája doslovný preklad. Nie je povolené používať adekvátnu formu zahraničného titulu k nemeckému akademickému titulu. Tieto pravidlá platia pre štátne a cirkevné tituly.

Akademické tituly členských štátov Európskej únie alebo Európskeho hospodárskeho spoločenstva ako aj akademické tituly Európskeho vysokoškolského inštitútu vo Florencii a pápežské vysoké školy môžu byť uvedené bez ich pôvodného označenia.

[30] http://www.kmk.org/fileadmin/veroeffentlichungen_beschluesse/2001/2001_09_21Auslaendische-HS-Grade.pdf

Po ukončení doktorandského štúdia sa v uvedených štátoch nemusí používať skratka titulu pôvodnej krajiny, ale podľa rozhodnutia Ministerstva kultúry Nemeckej spolkovej republiky zo dňa 14.04.2000 sa môže používať skratka „Dr.“ bez dodatku pôvodného označenia. Týka sa to však len vedeckých hodností po absolvovaní tzv. „promočného konania“[31]. Nepatria sem tituly, ktoré sa udeľujú študentom po absolvovaní štúdia bez promócie, po ukončení štátnych skúšok. Ide o tzv. „Berufsdoktorate“, napr. MUDr., MVDr. a pod.

Kvôli prehľadnosti uvedieme porovnanie slovenských, nemeckých, rakúskych a švajčiarskych akademických a vedeckých titulov:

a) bakalár (Bc.) – zodpovedá nemeckej forme Bachelor, t.j. maturita + spravidla 3 roky vysokoškolského štúdia,
b) magister (Mgr.) – zodpovedá nemeckému Uni-Diplom, resp. Magister alebo Master, t.j. maturita + spravidla 5 rokov vysokoškolského štúdia,
c) inžinier (Ing.) - zodpovedá nemeckému Uni-Diplom, resp. Master, t.j. maturita + spravidla 5 rokov vysokoškolského štúdia,
d) tzv. medicínske doktorské tituly (len po ukončení štátnych skúšok, bez absolvovanie doktorandského štúdia) (MUDr., MVDr.) - maturita + spravidla 6 rokov vysokoškolského štúdia,
e) tzv. malé doktoráty (JUDr., PhDr., RNDr.) – maturita + Mgr. + 1 až 2 semestre tzv. rigorózneho konania
f) doktor (Ph.D., PhD., predtým CSc.) – zodpovedá nemeckému titulu doktor, t.j. maturita + Mgr. Alebo Ing. + min. 3 roky doktorandského štúdia

4.5.1 Akademické tituly v Nemecku

V Nemecku sa rozlišujú nasledujúce akademické tituly:

a) der Bachelor – bakalár, so skratkou B, ku ktorej sa používajú ďalšie skratky podľa jednotlivých typov štúdií, napr. B.A. (Bachelor of Arts), B.Sc. (Bachelor of Science), B.Eng. (Bachelor of Engineering)), LL.B. (Bachelor of Laws), B.F.A. (Bachelor of Fine Arts), B.Mus. (Bachelor of Music), B.Ed. (Bachelor of Education). Štúdium trvá spravidla tri roky.
b) der Bakkalaureus, skratka B, alebo bacc., napr. B. A. (Baccalaureus Artium), bac. jur. (Baccalaureus Juris)

[31] Promočné konanie v Nemecku je paralelou k nášmu doktorandskému štúdiu, kde doktorand predkladá a obhajuje dizertačnú prácu. Po úspešnom absolvovaní sa mu udeľuje titul PhD.

c) der Magister, skratka M. alebo Mag. (predtým aj Mr.), napr. M.A. (Magister Artium, Magister umenia / učiteľ). M. A. sa požíva rovnako na označenie akademického titulu Master of Arts, ktorá sa však viaže na Master – štúdium (pozri nižšie). Titul Magister Artium získavajú študenti po ukončení štúdia prevažne humanitných alebo sociálnych vied.
d) das Diplom, ktorý sa udeľuje na vysokých školách. Die o rôzne typy diplomov: na duálnej vysokej škole, štúdium trvá 3 roky, po ukončení sa udeľuje diplom DH. Na odbornej vysokej škole, na ktorej trvá štúdium 4 roky, sa udeľuje diplom FH. Diplom sa udeľuje aj na univerzite, kde trvá štúdium 4 až 5 rokov. Na tzv. Všeobecnej vysokej škole, na ktorej trvá štúdium 4,5 + 1 rok, resp. 3,5 + 1,5 roka, sa udeľuje diplom I a II.
e) der Master, skratka M. Podmienkou štúdia je ukončenie bakalárskeho alebo magisterského štúdia / diplomu + 1 až 2 roky. M.A. (Master of Arts), M.Sc. (Master of Science), M.Eng. (Master of Engineering), LL.M. (Master of Laws), M.F.A. (Master of Fine Arts), M.Mus. (Master of Music), M.Ed. (Master of Education). Štúdium Master of Arts trvá 2 až 4 semestre. Pri tomto type štúdia ide teoreticko-analytické schopnosti ako aj vedeckú prácu a metodiku.
f) das Lizenziat, skratka lic., napr. Lic. theol. (Lizentiat der Theologie), podmienkou je bakalárske alebo magisterské štúdium / diplom + 1 až 2 roky.
g) der Meisterschüler (na umeleckých vysokých školách), podmienkou je master-štúdium, diplom, magisterské štúdium + 1 až 2 roky
h) der Doktor – skratka Dr., napr. Dr.rer.nat. (doktor prírodných vied), Dr. phil. (doktor humanitných vied) a pod.

4.5.2 Akademické tituly v Rakúsku

Podľa Bolonského systému je vysokoškolské štúdium v Rakúsku rozdelené do troch cyklov. Prvý cyklus tvorí bakalárske štúdium, po ukončení ktorého študenti získavajú titul ako u nás na Slovensku, bakalársky titul so skratkou B, ku ktorej sa pridávajú skratky podľa jednotlivých typoch štúdia, napr. B.A. (Bachelor of Arts), B.Sc. (Bachelor of Science), B.Eng. (Bachelor of Engineering)), LL.B. (Bachelor of Laws), B.F.A. (Bachelor of Fine Arts), B.Mus. (Bachelor of Music), B.Ed. (Bachelor of Education). Do roku 2006 sa používal titul Bakkalaurea (skratka Bakk.), ktorý nahradil titul Bachelor.

Pri štúdiu v druhom cykle sa rozlišuje medzi diplomovým štúdiom a master-štúdiom. Na prvý typ štúdia sa vyžaduje úspešné ukončenie druhého stupňa základnej školy, dĺžka štúdia je 4 až 6 rokov. Podmienkou prijatia na master-štúdium je úspešné ukončenie aspoň úrovne 1

(bakalár), štúdium trvá 1 až 2 roky. Úspešné ukončenie štúdia druhého stupňa oprávňuje študenta na doktorandské štúdium. K druhému cyklu patria:

a) magister, skratka Mag., za ktorým nasleduje latinská skratka podľa zamerania štúdia, napr. Mag. phil. pre magistra filozofie, resp. skratka FH v rámci absolvovania diplomového štúdia, Mag. (FH). Akademický titul magister sa udeľuje v Rakúsku po úspešnom absolvovaní diplomového štúdia ako aj magisterského štúdia v trojstupňovom Boloňskom-systéme. Od roku 2006 sa titul magister nahrádza titulom Master.
b) diplomový inžinier, skratka Dipl.-Ing. alebo DI. Absolventom diplomového štúdia na odbornej vysokej škole sa udeľuje dodatočný titul FH, napr. Dipl.-Ing. (FH).
c) master, skratka M a (pred menom alebo za menom) skratka študijného zamerania, napr. M.Sc.
d) doktor medicíny / doktor zubného lekárstva, skratky Dr.med.univ. / Dr.med.dent., tieto sa uvádzajú pred menom.

Predpokladom na štúdium v treťom cykle je úspešné ukončenie úrovne Master alebo diplomového štúdia, dĺžka štúdia sú 2 až 3 roky. Sem patria tieto tituly:

a) Dr., napr. Dr. techn. pre doktora techniky, resp. technických vied
b) doktori medicíny alebo stomatológie sú po ukončení doktorandského štúdia nisteľmi týchto titulov: Dr. med. univ. et scient. med: doktor medicíny a medicínskej vedy
c) doktor filozofie, skratka PhD. Alebo Ph.D.

Vo vysokoškolskom prostredí sa prekladatelia nemeckého jazyka často stretávajú s titulom Priv.-Doz. (Privatdozent), ktorý označuje habilitovaného vedeckého pracovníka na univerzite alebo vysokej škole, ktorý však nie je vo funkcii profesora. V Rakúsku sa do roku 2003 udeľoval v súvislosti s habilitáciou titul univerzitného docenta, ktorý však kolidoval so zložobno-právnym označením úradníkov funkčného miesta univerzitných docentov. Títo sa od roku 1997 označujú ako mimoriadni univerzitní profesori. Z tohto dôvodu sa v Rakúsku zaviedol titul súkromného docenta.

4.5.3 Akademické tituly vo Švajčiarsku

Na vysoké školy vo Švajčiarsku bol v rokoch 2001/2002 aplikovaný Bolonský-systém, podľa ktorého sa rozlišujú dva stupne štúdia, bakalársky a magisterský (Bachelor a Master). V oblasti ďalšieho vzdelávania sa na švajčiarskych vysokých školách ponúka získanie titulu Master of Advanced Studies (MAS). V hospodársko-vedeckom odbore je možnosť získať titul Executive Master of Business Administration (skratka EMBA). MAS – koncept zahŕňa

certifikát na vysokej škole (Certificate of Advanced Studies, CAS) a diplom na vysokej škole (Diploma of Advanced Studies, DAS). Tieto tituly sa však neuznávajú v Nemecku ako akademické tituly, ale klasifikujú sa ako postgraduálne štúdium zahraničnej vysokej školy.